אסתר חוברת 3 דף לקבוצה

האיש שלא השתחווה | יום חמישי 15 באוקטובר 19:00–20:30 | 2026

הערב נקרא את אסתר 3:1–15 ונלווה את חוברת 3, גרסה v3.5.1. נשאל כיצד אמת, מצפון והשימוש בסמכות משפיעים על אנשים ממשיים. אין צורך בקריאה מוקדמת; בחרו אדם אחד מלבד מרדכי או המן לשים לב אליו במהלך הקריאה.

המסלול שלנו הערב

זמן	מה נעשה יחד
19:00–19:18	נשתף ברגעים טובים, בקשיים, באירועים משמעותיים, בפרטים משעשעים ובבקשות תפילה. מותר לא לשתף.
19:18–19:27	נסכם בקצרה את חוברת 2, נחזור לרעיון sonder ונקרא בצד הפנימי של הכריכה הקדמית: אסתר 3:1–5.
19:27–19:49	נעבור על עמודי הסיפור 1–13. נשים לב למי מקשיבים וממי מתעלמים.
19:49–19:56	נקרא ונעצור בכפולה, עמודי הסיפור 14–15.
19:56–20:19	נקרא בכריכה האחורית: אסתר 3:6–15; ואחר כך נמשיך בעמודי הסיפור 16–29.
20:19–20:30	נשווה בין המקרא לקומיקס, נבחר תגובה ונתפלל יחד.

Sonder כשצו מגיע למשפחה

Sonder היא המילה המודרנית של ג׳ון קואניג להכרה שלכל אדם יש חיים מלאים ומורכבים כמו שלנו. בחצר אפשר לדבר על עם שלם כעל בעיה. הקומיקס נותן לנו שמות, חברויות, עבודה ושולחן משפחתי, כדי שיהיה קשה יותר להתעלם מן האנשים המושפעים.

הישארו עם ורדון כשהסברו אובד; עם שרי כשחברה מפנה לה זמן; עם הסופר שנדרש להמשיך לכתוב; עם רינה כשצו אימפריאלי הופך לשאלה על משפחתה שלה. אלה תוספות דרמטיות המזמינות תשומת לב לאנשים הנקראים בשם או נכללים במקרא.

שאלות שילוו את האיורים

מה המקרא אומר? מה הקומיקס מדמיין? מה ההיסטוריה יכולה לבסס? מהו פירוש של מורה? כיצד נוכל להגיב?

השתמשו במספרי עמודי הסיפור המודפסים בקומיקס. עמוד הסיפור ועוד 2 הוא העמוד הפיזי בקובץ PDF. הכפולה היא בעמודי הסיפור 14–15 / בעמודים הפיזיים 16–17. זוג העמודים האחרון הוא עמודי הסיפור 28–29 / העמודים הפיזיים 30–31.

אינטרנט:

esther.gappjunction.com/he

סרקו כדי להכיר את האתר. בחרו התחברות או יצירת חשבון, ואחר כך קריאת אסתר לחוברות הדיגיטליות הזמינות. בעת יצירת חשבון, שמרו את מפתח השחזור שלכם.

הזמן והעולם של אסתר פרק 3

אנו בשושן, מרכז מלכותי פרסי באזור שהוא כיום דרום־מערב איראן. אסתר שייכת לסיפור החיים היהודיים מחוץ ליהודה תחת שלטון פרס. בית המקדש השני בירושלים כבר עומד; מגילת אסתר מלווה קהילה החיה במקום אחר באימפריה.

ציר הזמן שאנו מלווים

התאריך במגילת אסתר	בקירוב לפנה״ס	אירוע והפניה
שנה 3	483–482	תצוגת עושר מלכותית ומשתאות; ושתי מודחת (1:3–22).
שנה ,7 טבת חודש 10	479–478	אסתר מובאת למלך ומוכתרת למלכה (2:16–18).
שנה ,12 ניסן חודש 13 ;1 בניסן	474	מוטלים גורלות; הצו נכתב ב־13 בניסן (3:7,12). הערב נגיע לנקודה הזאת.
23 בסיוון חודש 3	כ־474	**יתגלה בחוברת מאוחרת יותר**
15–13 באדר חודש 12	כ־473	**האירועים המאוחרים נשארים מוסתרים**

הצו קובע את 13 באדר כמועד ההתקפה המתוכננת (3:13); תוצאתה נשארת לחוברות הבאות. הערות NLT במהדורת הדפוס ממירות את 13 בניסן ל־17 באפריל 474 לפנה״ס, ואת 13 באדר ל־7 במרץ 473 לפנה״ס. המרות ללוח השנה המודרני הן כלי עזר; החודשים ושנות המלכות הם העוגנים המקראיים.

מהכתרת אסתר בטבת של שנה 7 עד לגורלות בניסן של שנה 12 חולפות כארבע שנים ושלושה חודשים. הקומיקס מדמיין אירועים בתוך פרק הזמן הזה. המקרא אינו נותן תאריך לקידומו של המן ואינו מספר סיפור על תבואה או גשר.

אימפריה ממשית עם עבודה יומיומית

החפירות בשושן כוללות את ארמון דריווש ומבני מנהל. ארכיון ביצורי פרספוליס, ממרכז פרסי אחר, מתעד חלוקת מזון ונושא טביעות חותם רבות. ראיות כאלה עוזרות לדמיין מנהל מאורגן; הן אינן מבססות באופן עצמאי את העובדים הנקראים בשם, את אירוע הגשר או את השיחות המדויקות בחצר שבקומיקס.

זיכרונות מקראיים קדומים בשמות

המן מכונה אגגי (3:1). מרדכי הוא בן בנימין, וקיש נמנה עם אבותיו (2:5). בקריאה לצד דברים 25:17–19 ושמואל א ,15:8–9 ;9:1–2 השמות מזכירים את עמלק, את המלך אגג ואת שאול. קוראים רבים שומעים בסיפור הד לעימות קדום. הקומיקס הופך את הקשר הזה לשיחה משפחתית; מלוא השיחה והשושלת אינם ניתנים במגילת אסתר.

מונחים ופרטים שכדאי להכיר

מונח	משמעותו כאן
פור ופורים	גורל וגורלות, שמטילים כדי לבחור תאריך (3:7). השאירו את המשמעות המאוחרת לחוברת הבאה.
טבעת חותם	חותם המאשר צו בשם המלך (3:10–12). העברתו נותנת להמן כוח לפעול.
10,000 כיכרות	כמות עצומה של כסף שהובטחה (3:9). הערת NLT מציינת כ־340 טונות מטריות. מקור הכסף אינו נאמר.
ביזה	לקיחת רכוש הקורבנות. הצו מציע את התמריץ החומרי הזה למי שיהרגו אותם (3:13).

דמויות בחוברת 3

התוויות הכתובות מבחינות בין דמויות ששמן במקרא לבין דמויות או שמות שנוצרו עבור הקומיקס. התוויות המקראיות כחולות; תוויות הדמויות המומצאות בצבע חלודה. שתיהן נשארות קריאות גם בשחור־לבן.

המן

דמות מקראית

בן המדתא האגגי. מקודם מעל השרים; מפנה את כעסו על מרדכי נגד כל היהודים (3:1–6).

מרדכי

דמות מקראית

פקיד יהודי בארמון, בן דודה ואביה המאמץ של אסתר. מסרב להשתחוות כפי שנצטווה ומזדהה כיהודי (2:4–3).

אסתר

דמות מקראית

המלכה, שזהותה היהודית נשארת מוסתרת (2:10,20). ביקוריה אצל שרי והמתנות שהיא מביאה לה בחוברת זו הם המצאה.

אחשוורוש

דמות מקראית והיסטורית

אחשוורוש, המזוהה בדרך כלל עם חשיארש הראשון. מקדם את המן ונותן לו את טבעת החותם ואת הסמכות (3:1,10–11).

שרי

דמות מומצאת

חברתה של אסתר בין נשות המלך. השיחות היומיומיות והתפירה שלהן משאירות את החברות נוכחת מעבר למעמד ולטקס.

תירה

שם מומצא

אחת משבע נערותיה של אסתר בקומיקס. נושאת כלי תפירה ומפנה זמן לשבת עם שרי; השמות והמעשים נוספו.

ורדון

דמות מומצאת

פקיד הדרכים שסוגר גשר רעוע כדי להגן על עובדים. פיטוריו מעניקים פנים אישיות למחיר הדיווח הבררני של המן.

ארשם

דמות מומצאת

פקיד בכיר בחצר, המנהל גישה, מעביר הוראות ומשגיח על עותקי הצו. שמו ומשימותיו המדויקות נוספו.

נריה

דמות מומצאת

סופר יהודי בארמון בקומיקס. כותב תחת לחץ ומספר למרדכי מה שמע בקבלת הפנים המלכותית.

בגאי

דמות מומצאת

פקיד בשער ועמיתו של מרדכי. מזהיר אותו מפני צו ההשתחוויה, מדווח על הסירוב וקורא את הצו בציבור.

אדה

דמות מומצאת

אשת יואל ואמם של רינה ולב. מדברת על זיכרון שעובר מדור לדור ומקרבת אליה את הילדים כשהסכנה מגיעה הביתה.

יואל

דמות מומצאת

בעלה של אדה ואביהם של רינה ולב. קורא את ההודעה הציבורית ואז מסביר אותה למשפחתו.

רינה

דמות מומצאת

בתם הגדולה של אדה ויואל. שאלותיה מביאות את איום הצו אל החדר כחוויה שילדה חיה בתוכה.

לב

דמות מומצאת

ילדם הצעיר של אדה ויואל. נוכחותו מזכירה שהצו כולל ילדים במפורש (3:13).

מוזכרים גם: דינה היא עמיתה מומצאת בשער; דארה הוא השליח המומצא עם הטלאי האדום בשרוול. הגברת פאריה, בלאטי והעובדים ללא שם מעניקים לסיפור חיי יומיום מדומיינים. המדתא הוא אביו המקראי של המן (3:1). לוסי היא מוטיב אמנותי של ציפור.

קריאת המקרא והקומיקס יחד

העיבוד מרחיב אמירות מקראיות קצרות לבחירות שאפשר לראות ולקשרים שאפשר לחוש. התוספות האלה מסייעות לשיחה על הטקסט, ובה בעת נשארות תוספות.

עמודי הסיפור	מה המקרא נותן לנו	מה הקומיקס מוסיף או בוחר
1–10 לפני 3:1	פער אחרי אירועי פרק 2; אין תיאור של הדרך שבה זכה המן בקידומו.	תשלומי התבואה, הגשר הרעוע, פיטורי ורדון, עבודת המשרד המדויקת של מרדכי וביקורי אסתר אצל שרי.
11–13 3:1–4	קידומו של המן; צו מלכותי להשתחוות; סירובו החוזר של מרדכי וחשיפת זהותו היהודית.	שאפתנות פרטית, המילים "נמוך יותר", חילופי הדברים בעת התפירה, שמות העמיתים והדיאלוג המדויק.
14–15 3:4–5	הדיווח מגיע להמן; הוא רואה את הסירוב ומתמלא זעם.	העימות המבויים ומילותיו המדויקות. הכפולה השקטה מזמינה לחשוב על שני הגברים בלי לספר את מחשבותיהם.
16–17 3:4,6	מרדכי יהודי; המן מחליט לפגוע בכל היהודים. ספרים מוקדמים יותר במקרא מתארים את אגג ועמלק.	שיחה משפחתית, פחדו של מרדכי והסברו שהשתחוויה תפר את חובתו לאלוהים. הנאומים האלה אינם באסתר פרק 3.
18 3:7	גורלות מוטלים בניסן של שנה 12 כדי לבחור את התאריך המאוחר יותר.	החפצים, החדר, עורך הטקס וחילופי הדברים המדויקים סביב הגורלות.
19–20 3:8–11	המן מאשים עם שאינו נוקב בשמו, מציע כסף ומקבל את הסמכות המלכותית ואת הטבעת.	בימוי פרטי ותשובות קצרות. ההאשמה היא דבריו של המן; היא אינה קביעתו של המספר על היהודים.
21–23 3:12–14	סופרים כותבים את הצו בכתבים ובלשונות המקומיים; הוא נחתם ונשלח. נשים וילדים נכללים בו.	ארשם, נריה, דארה, עצירת הפקיד ועבודת המשרד המפורטת. המקרא אינו נוקב בשמות הפקידים האלה.
24–27 3:12–15	הצו מתפרסם בציבור; שושן נבוכה.	נריה כמקור המידע של מרדכי, השאלות ברחוב ויואל המסביר את ההודעה הציבורית לאדה, לרינה וללב.
28–29 3:15	המלך והמן שותים בזמן שהעיר נבוכה.	משפחה מסוימת סביב שולחנה. זוג העמודים האחרון הופך את הניגוד המקראי לשתי סצנות אנושיות.

מדוע מרדכי אינו משתחווה

ד"ר קריסי מפרש את הסירוב כנאמנות לאלוהים. הקומיקס ממחיז את הקריאה הזאת. אסתר פרק 3 קושר את הסירוב לזהותו היהודית של מרדכי, אך אינו מפרט את מלוא נימוקיו. דמויות מקראיות אחרות משתחוות לשליטים אנושיים (למשל, שמואל א 24:8); השתחוויה אינה תמיד פולחן.

סירובו של מרדכי הוא העילה לזעמו של המן. המן בוחר בהתקפה על הקבוצה כולה, ואחשוורוש מאשר אותה. המשפחות שאליהן מכוונת ההתקפה אינן נעשות אשמות מפני שאדם אחד מסרב להשתחוות.

מה אפשר ללמוד הערב

למה לשים לב	תגובה שכדאי לשקול
כעס יכול ללבוש צורה של מדיניות ציבורית 3:5–9	המן הופך פגיעה אישית להאשמות נגד עם שלם. שאלו את דבריו של מי אתם מקבלים והסיפור של מי חסר.
סמכות נושאת אחריות 3:10–15	אחשוורוש מעמיד את שמו ואת חותמו לרשות הצו. חשבו מה מאפשרים האישור, החתימה, השתיקה או ההשפעה שלכם.
יש להמשיך לראות את האנשים 3:13,15	הצו כולל ילדים והופך הרג למשתלם. שמרו על שמות, קשרים וצרכים מעשיים במוקד כשמתייחסים לקבוצה כאל בעיה.

אמונה כשהפרק מסתיים בפחד

קוראים נוצרים מדברים לעיתים קרובות על השגחה: דאגתו המקיימת והמנחה של אלוהים גם כשעדיין אי אפשר לראותה. הסיפור העברי של אסתר אינו נוקב במפורש בשם אלוהים. הפרק מסתיים באיום ממשי ובעיר נבוכה. אפשר להתפלל, לקונן ולדאוג לזולת בלי להעמיד פנים שאנו כבר יודעים איך יסתיים סבלו של כל אדם.

מה מוסיפים ד״ר קריסי ומורים אחרים

קריסי ממחיש את מחירו הציבורי של הסירוב ואת היקפו הנורא של הצו. הוא גם מבחין כיצד הבטחת רכוש נותנת לאנשים מניע להשתתף. קריאות נוצריות מסורתיות מדגישות מצפון והשגחה; קריאות יהודיות וספרותיות מתייחסות גם לזהות קהילתית, להדי קיש ואגג ולסכנה שבלשון רשמית. הבחינו בין אמירות הטקסט לבין המסקנה של כל מורה.

לשיחה שלנו

- בכפולה, במה אתם מבחינים לגבי כוח, מצפון, פחד והקהל המתבונן? מה המקרא מספר לנו, ומה אנחנו מוסיפים?
- מה משתנה כשהצו מגיע לרינה וללב? חווייתו של מי הפכה את הסיפור לממשי יותר עבורכם?
- מתי נזקקתם לתמונה מלאה יותר לפני שקיבלתם שיפוט? כיצד תיראה השבוע דאגה אחראית או אמירת אמת?

תגובה אחת השבוע

אדם שאבקש לשמוע את סיפורו המלא יותר: _____

מעשה ממשי אחד של דאגה, אמת או אחריות: _____

קריאות נלוות למעוניינים: משלי 16:33 על גורלות; יעקב 1:19–20 על כעס; משלי 31:8–9 על דיבור למען אחרים. החוברת הבאה: אסתר פרק 4. הערב עוצרים ב־3:15 ומשאירים את התגובה למפגש הבא.

מקורות וקריאה נוספת

קומיקס ומקרא: מהדורת הדפוס של חוברת 3, גרסה v3.5.1, שנשלחה ב־15 באוקטובר; טקסט NLT והערותיו שסופקו בה כוללים את אסתר 3:1–15. מספרי העמודים לאורך המדריך הם מספרי עמודי הסיפור המודפסים. ד״ר ביל קריסי: התמליל שסופק, Book of Esther; הדברים מנוסחים כאן במילים אחרות וסימוני הזמן משוערים.

הערות על אסתר פרק 3 (USCCB) | הערות על אסתר פרק 3 (NET Bible) | הארכאולוגיה של שושן (UNESCO) | רישומי פרספוליס (Stolper, עמ׳ 92–102)

בהשוואה למהדורות הכוללות תוספות יווניות, השתמשו בפרקים הממוספרים של הסיפור העברי. כאן מובאות הפניות למקרא; קראו את קטע NLT שסופק בקומיקס או בספר המקרא שלכם.